

Mesiniku katastriüksuse maa-ala detailplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku arutelu protokoll

Koht: Ebavere Tervisespordikeskus

Aeg: 28.03.2016. a kl 16:00

Osavõtjad: vt osavõtjate leht dokumendi lõpus.

Päevakorras: Mesiniku katastriüksuse maa-ala detailplaneeringu ning detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande tutvustamine.

Arutelu

Väike-Maarja vallavanem avab ürituse ning teeb väikese sissejuhatuse, mille järel tutvustab planeerija Merlin Kalle (Hendrikson & Ko) avalikustatud detailplaneeringu lahendust ning keskkonnaekspert Jaak Järvekülg (Hendrikson & Ko) detailplaneeringu KSH aruannet.

Planeeringulahendusele ega KSH aruandele avalikustamise vältel 22.02.2016-14.03.2016 kirjalikke ettepanekuid/vastuväiteid ei esitatud.

18.02.2016 laekusid Keskkonnaametilt ettepanekud KSH aruandele, millest lähtuvalt tehti aruandesse täiendused ja mida avalikul arutelul ka tutvustatakse.

Arutelul läbivateks teemadeks kujunevad biogaasijaama toimimiseks vajalike tarnelepete saavutamine ja logistika (sh tooraine ja digestaadi transport, ladustamine jmt). Keskkonna poole pealt tuntakse muret, et kas tulenevalt logistika detailidest on võimalik tagada piirkonna põhjavee kaitstus vastavalt KSH aruandes esitatud tingimustele. KSH aruande ega planeeringulahenduse kohta ettepanekuid/vastuväiteid ei esitata, pigem toimub arutelu planeeringu realiseerumise detailide teemadel.

Küsimused-vastused:

Heimar Lepiksoo: Ebavere küla elanikud pole rahul teavitamisega. Mis andmekandajail ja millal teavitati planeeringu ja selle KSH aruande avalikustamisest?

Indrek Kesküla (vallavanem): Teavitamine oli küllaldane. Teavitati veebruari kuu Väike-Maarja valla infolehes lk 5, Virumaa Teatajas, valla kodulehel, Tervisespordikeskuse infotahvilil ja tähitud kirjadena.

Leie Nõmmiste (KOV keskkonnaspetsialist): Kas tooraine ja digestaadi osas on talunikega lepinguid juba sõlmitud ja kui on, kas on tegemist kohalike põllumeestega? Teiseks: kuna planeeringualal tegemist kaitsmata põhjaveega alaga, kuidas tagatakse, et digestaat maa-alale seisma ei jää?

Alan Senkel (planeeringu koostamisest huvitatud isiku esindaja): On käidud kohalike farmerite juures, kirjalikke lepinguid veel pole, kuna pole kehtivat detailplaneeringut. Ka ei ole veel KIK lepingut. Farmerid on koostöökis nõus, aga pole olnud võimalik teha juriidilist jõudu omavat paberit.

Biogaasijaama asukoht valiti koostöös KOV-ga ja lähtuvalt valla üldplaneeringust, mis näeb ette planeeritud tootmismaad Ebavere tööstusalale. Kuna Väike-Maarja vallas üldiselt on õhusaaste probleem, mis tingitud suuresti farmidest, siis biogaasijaama rajamine Väike-Maarja valda parandab õhusaaste olukorda kasutades kohalikku toorainet.

Leie Nõmmiste: Kas oleks võimalik sõlmida farmeritega nõ eellepingud?

Alan Senkel: Jah, aga sel juhul saab tegemist olla pigem ühiste kavatsuste protokolliga farmerite ja arendaja vahel.

Indrek Kesküla: See näitaks, et farmerid on nõus koostööd tegema. Samas annaks ka enne detailplaneeringu kehtestamist selgust, et biogaasijaamale toorainet jätkub ja farmerid on digestaadist huvitatud.

Alan Senkel: Põhjaveega seonduvalt- biogaasijaama rajamisel mõju põhjaveele puudub, kuna tooraine veega kokku ei puutu, ja olulisel määral heitvett ei teki.

Leie Nõmmiste: KSH aruandes on sees ka loomsete jäätmete kasutamise võimalus. Kas talunikud on nõus, et digestaat võib sisaldada loomseid jäätmeid? Kas loomsete jäätmete kasutamine peab üldse KSH aruandes kajastatud olema?

Alan Senkel: Käesoleval ajal AS Vireen ei käitle II ja III kategooria loomseid jäätmeid, aga meil on valmisolek neid vastu võtta. Loomsed jäätmed annavad digestaadile kindlasti väärtust juurde, kuigi nende osakaal on väga väike (rasv jmt). KSH aruandes on teema käsitletud perspektiivse võimalusena ning perspektiivis oleks on talunikule boonuseks.

Leie Nõmmiste: II ja III kategooria loomseid jäätmed vajavad sertifikaate, see kujuneks lisa paberimajanduseks talunikele?

Alan Senkel: Kui loomseid jäätmeid kasutama hakatakse, siis arendaja peab vastavate sertifikaatide eest ise hoolitsema, aga praegu on seadusandlusesse digestaadi mõiste alles sisse kirjutamisel.

Leie Nõmmiste: Sõnniku ph on 7, digestaadil 8-8.5 ja aluselises keskkonnas ammoniumläämastik lendub kiiremini. Kui lämmastik lendub, mis siis talunikul sellest kasu on? Kuidas tagatakse põllule lämmastikurikas digestaat?

Peep Pitk (biogaasijaamade ekspert): Digestaadis on toitained taimedele ka oluliselt kiiremini omistatavad, kääritusjärgist saavad taimed 80-90% kätte juba samal aastal. See tähendab, et digestaadi kasutamine väetisena on küll veidi erinev sõnniku kasutamisest, digestaat oluline laotada põldudele siis, kui taimed seda vajavad ja doseerida täpselt. Seega vaja on teavitustööd, aga tegemist on oluliselt väärtuslikuma uue väetiseliigiga.

Euroopas on 20 000 biogaasijaama ja antud tehnoloogia toimib; kindlasti vajalik rajada ka Eestisse.

Kaarli Metsson: Kuhu farmis ladustatakse digestaat, kui hoidlates on sõnnik või sealäga?

Alan Senkel: Digestaat ladustatakse samadesse hoidlatesse, kus praegu hoitakse farmides sealäga. Mõte on selles, et farmides tekkivat läga ei pea farmis ladustama, vaid see transporditakse otse biogaasijaama. Seni läga jaoks mõeldud laguunid jäävad tühjaks. Biogaasijaamast viiakse oluliselt väärtuslikum digestaat tagasi farmi laguuni.

Peep Pitk: Kokkuvõttes laguunides sõnnik asendatakse kääritusjäagi e digestaadiga.

Alan Senkel: Kõikidel farmidel, kus oleme arendusest rääkimas käinud on olemas laguunid ja sealäga mahub ka laguunidesse ära.

Heimar Lepiksoo: Internetis leitavate biogaasitehaste juures on näha, et on arvestatud ka sellega, et ümbritsevatel farmidel on piisav arv mahuteid sõnniku kogumiseks ja digestaadi ladustamiseks. Praegusel juhul ei ole selles nii kindel.

Alan Senkel: Perspektiivis suurfarmid, kellega lepingud sõlmitakse ja kelle juures on käidud asja arutamas, neil piisav kogus olemasolevaid sealäga mahuteid olemas. Räägitud on 20 km raadiuses asuvate farmeritega.

Heimar Lepiksoo: Praegusel juhul ei ole skeemi selle kohta, kus oleks näha farmid, kust toorainet tuuakse ja kuhu digestaat tagastatakse ja milliseid teid transpordiks kasutatakse. Ettepanek on selline skeem koostada. Samuti ei ole tänasel arutelul ühtegi farmerit, kellega perspektiivis koostöö toimuks, kas viitab jällegi halvale teavitamisele?

Alan Senkel: Farmeritega on nii arendaja kui vallavanem otse koostööd teinud ning nad on planeerituga kursis. Farmerid ootavad arenguid digestaadi sertifikaatide vallas.

Heimar Lepiksoo: Väike-Maarjas mitmed farmid lõpetavad tegevusi, miks see jaam siis Ebaverre planeeritakse?

Alan Senkel: Kaalusime erinevaid kohti, aga siin on juba tegemist üldplaneeringu kohase tootmisalaga.

Heimar Lepiksoo: Kas kogu jaama transport hakkab toimuma läbi Väike-Maarja? Ja kes on transpordi eest vastutav? Kas farmerid peavad igaüks ise transportima?

Alan Senkel: Marsruute on KOV-ga arutatud ja transport hakkab olema arendaja korraldatud ja kulul.

Indrek Kesküla: Eeldatavalt hakatakse kasutama riigiteid.

Alan Senkel: Logistika poole pealt saab teha veel ka täiendavat koostööd. Enamik transport hakkab eeldatavalt toimuma Ebavere Graanuli teetsast.

Heimar Lepiksoo: Seal teetsas on ristmik riigiteega ja kergliiklusteega, kus nähtavus on piiratud. Tekivad ohtlikud olukorrad, kui liiklus tiheneb.

Indrek Kesküla: Koostamisel on Ebavere Graanuli territooriumi detailplaneering, kus Maanteeamet on väljastanud tehnilised tingimused ettepanekuga kavandada nimetatud ristmikul vasakpöördeks põikerada.

Alan Senkel: Praktikas kasutatakse peegleid, et tagataks nähtavus. Jaamas moodustatakse oma meeskond autojuhiga st autojuht on ohtudest teadlik ja oskab käituda.

Heimar Lepiksoo: Kas kortsen rajatakse alale kindlasti?

Alan Senkel: Korsten kavandatakse vaid alternatiivse lahenduse e koostootmisjaama puhul.

Peep Pitk: Biogaasijaamas (eelistatud alternatiiv 1) korstnat pole, on leekpõleti.

Heimar Lepiksoo: Üldiselt on küla elanikkond negatiivses kogemuses olemasolevate tootmistega ja seetõttu uued arengud hirmutavad.

Eino Lepiksoo: Kuidas laaditakse tahke kanasõnnik?

Alan Senkel: Saab kasutada kallutatavat haagist, kus liugurpresent peal näiteks.

Eino: Arusaamatu on, miks planeeritakse kõik reostavad tegevused ühte kokku? Põhjavesi saab reostatud.

Alan Senkel: Biogaasijaam rajatakse nii, et ei ole mõju põhjaveele. Fermenterite vundamendid rajatakse maa peale, biogaasijaam põhjavett ei reosta.

Kaarli Metsson: Ettepanek, et arendaja rajab kompensatsiooniks Väike-Maarjasse ujula või aitab kaasa Väike-Maarja ümbersõidutee rajamisel.

Alan Senkel: Tegemist ei ole väga suure projektiga, kus oleks üleliigset raha. Planeeritud juhul on tegemist väikese biogaasijaamaga, mis on siiski taastuvenergiaprojekt, mida ilma riikliku toetuseta ei ole tasuv rajada. Biometaan on kavandatud suunata gaasivõrku, et näit Tartus liikuvad bussid saaksid seda kütusena kasutada.

Rait Luha: Mitu töökohta alale kavandatakse ja kas tegevust plaanitakse ka laiendada?

Alan Senke: Koos autojuhtidega kavandatakse alla 10 töökohta. Pigem kavandatakse vähem kohti, aga normaalse palgatasemega; koolitatakse välja kvalifitseeritud töajõud.

Peep Pitk: Tegevust saab laiendada, kui naabermaaüksustelt saab maad juurde, kuhu on võimalik käärteid juurde panna.

Rait Luha: Kas arendajalt otse saab gaasi osta või ainult läbi võrgu, näiteks kuivati jaoks?

Alan Senkel: Põhimõtteliselt saaks ka otse osta, aga biogaas on kallim kui tavaline maagaas ja seega poleks mõistlik.

Rait Luha: Kas kavandatakse kasutama hakata ka kirdepoolset juurdepääsuteed, st kas see rekonstrueeritakse?

Alan Senkel: Mõistlik oleks jah nimetatud tee korda teha koostöös teiste huvitatud isikute ja KOV-ga ajal, mil ka jaama territooriumile teid ja platse rajatakse.

Peep Pitk: Lõpetuseks lisaks veel seda, et kui kohalikke farme ka suletakse ja sealt toorainet saab vähem, siis biogaasijaam on tooraine baasilt paindlik, saab kasutada ka rohtset materjali (silo, puulehed, õunad jmt).

Näiteks Oisu biogaasijaama puhul toimus piirkonna sõnnikumajanduse korrastamine, mis üldpildis oli väga oluline.

Otsus: Arendaja koostab KOV-le skeemi, kus on näha, millisest farmist on tõenäoline toorainet tuua ja kuhu digestaat tagastada ja milliseid teid transpordiks kasutatakse.

Samuti teeb arendaja ühiste kavatsuste protokollid lähipiirkonna farmeritega.

KSH aruanne edastatakse Keskkonnaametile heakskiitmiseks. Kui KSH aruanne on heaks kiidetud minnakse edasi detailplaneeringu kehtestamisega.

Arutelu lõpp: 18:05

Protokollisid: Merlin Kalle ja Jaak Järvekülg